

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VIDURINIO UGDYMO BENDROJI PROGRAMA (2011)

LITERATŪRINIS (KULTŪRINIS) UGDYMAS

DALYKINĖS IR METODINĖS MEDŽIAGOS ELEKTRONINIAI ŠALTINIAI

11–12 (III–IV GIMNAZIJOS) KLASĖ

Parengė Daiva Binkienė, Ugdymo plėtotės centro metodininkė

Paaiškinimai dėl medžiagos pateikimo struktūros:

1. Lentelėje įrašyti *Lietuvių kalbos ir literatūros vidurinio ugdymo bendrojoje programoje* pateikti pagrindiniai laikotarpio reiškiniai ir idėjos, išskirti privalomų autorių kūriniai, kontekstiniai kūriniai, siūlomi nagrinėjimo aspektai, skirti kūrinio prasmėms ir meninei vertei suprasti.
2. Pirmoje lentelės skiltyje sutartiniais ženklais pažymėta:

T →	Tekstinė (verbalinė) medžiaga	G →	Garso įrašai	V →	Vaizdo medžiaga
E →	Informacija apie edukacines programas	P →	Virtualios parodos	U →	Skaitmeninės mokymo(si) priemonės, užduotys

3. Antroje lentelės skiltyje pateikiamos dalykinės ir metodinės medžiagos elektroninių šaltinių nuorodos.

Apšvieta. Tikėjimas proto ir ugdymo galia. Siekis pertvarkyti tikrovę. Tautos išlikimo idėja. Klasicizmas.

Privalomi kūriniai	Konteksto autoriai	Siūlomi nagrinėjimo aspektai
<p>K. Donelaitis. <i>Metai</i></p>	<p>M. P. Karpavičius. <i>Rinktiniai pamokslai (Pamokslas apie Dievui ir tėvynei naudingo jaunimo auklėjimą, Piliečio kalba Vilniaus vaivadijos kariuomenei).</i></p> <p>J. V. Gėtė (Goethe). <i>Faustas. I dalis, II dalies pabaiga.</i></p> <p>I. Kantas. <i>Atsakymas į klausimą „Kas yra švietimas?“</i></p>	<p>Harmoningo ir vieningo pasaulio kūrimas.</p> <p>Pažinimo troškimas ir ieškojimo dvasia.</p> <p>Tautinės bendruomenės ugdymas Prūsų Lietuvoje ir Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje.</p> <p><i>Metai</i> – lietuviškas šedevras Europos kultūroje.</p> <p>Darbo etika.</p> <p>Žemdirbio gyvenimo vertė.</p> <p><i>Metų</i> meninės kalbos savitumas.</p> <p>Epochą reprezentuojančios asmenybės: Kristijonas Donelaitis, Tadas Kosciūška.</p>
<p>Dalykinės ir metodinės medžiagos elektroniniai šaltiniai</p>		
<p>T →</p>	<p>K. Donelaitis</p> <p>http://www.xn--altiniai-4wb.info/index/details/965</p> <p>https://www.upc.smm.lt/naujienos/chrestomatija/</p> <p>http://antologija.lt/author/kristijonas-donelaitis</p> <p>http://reformacija500.lt/front-page-features/kristijonas-donelaitis/</p>	

T 	D. Kuolys <i>Laimei, Donelaitis</i> http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2014-01-01-darius-kuolys-laimei-donelaitis/112178
T 	D. Dilytė <i>Kristijonas Donelaitis – pasaulio literatūros klasikas</i> http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2010-12-20-dalia-dilyte-kristijonas-donelaitis-pasaulio-literaturos-klasikas/54827
T 	V. Daujotytė <i>Dar apie Kristijoną Donelaitį</i> http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2013-12-20-viktorija-daujotyte-dar-apie-kristijona-donelaiti/111829
T 	K. Gecevičiūtė <i>Regimantas Tamošaitis: „Kristijonas Donelaitis: visada pirmas“</i> http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2014-03-26-regimantas-tamosaitis-kristijonas-donelaitis-visada-pirmas/115603
T 	L. Inis <i>Žinomas nežinomas Donelaitis</i> http://www.kaunozurnalistai.lt/26299/
T 	J. Razbadauskytė <i>Teisingas vyras, ne pagal šio pasaulio madą</i> http://literaturairmenas.lt/2014-01-10-nr-3456/1437-aktyvios-jungtys/2230-juste-razbadauskyte-teisingas-vyras-ne-pagal-sio-pasaulio-mada
T 	„Metų“ anketa. <i>Kristijonui Donelaičiui – 300. Eugenijus Ališanka, Donatas Petrošius</i> http://tekstai.lt/rss/749-2013-m-nr-05-06-geguze-birzelis/7227-metu-anketa-kristijonui-donelaiciui-300-eugenijus-alisanka-donatas-petrosius
T 	<i>K. Donelaitis – mums nebeįdomus eksponatas muziejuje?</i> (Pasvarstymais apie K. Donelaičio kūrybą ir jos šiandieninį aktualumą dalijasi S. Vasiliauskas) http://www.15min.lt/naujiena/kultura/literatura/k-donelaitis-mums-nebeidomus-eksponatas-muziejuje-286-406464?cf=vl

T →	<p><i>K. Donelaitis – mums nebeįdomus eksponatas muziejuje?</i> (Pasvarstymais apie K. Donelaičio kūrybą ir jos šiandieninį aktualumą dalijasi S. Vasiliauskas)</p> <p>http://www.15min.lt/naujiena/kultura/literatura/k-donelaitis-mums-nebeidomus-eksponatas-muziejuje-286-406464?cf=vl</p>
T →	<p><i>Žodis iš Tolminkiemio</i> (S. Eitminavičiaus sudarytas metodinis leidinys apie K. Donelaičio kūrybą)</p> <p>http://www.sac.smm.lt/leidiniai/leidiniai-pagal-temas/metodiniai/</p>
T →	<p><i>Ištirtas 1757 m. dokumentas atskleidžia žinių apie Kristijono Donelaičio epochą</i></p> <p>http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/istorija/istirtas-1757-m-dokumentas-atskleidzia-ziniu-apie-kristijono-donelaicio-epocha-582-410513?cf=df</p>
T →	<p><i>Kristijonas Donelaitis. Gyvenamoji aplinka</i></p> <p>https://lietuviukalbairliteratura.lt/kristijonas-donelaitis-gyvenamoji-aplinka/</p>
T →	<p><i>Kristijonas Donelaitis. Bibliografija ir kūryba</i></p> <p>https://lietuviukalbairliteratura.lt/kristijonas-donelaitis-bibliografija-ir-kuryba/</p>
T →	<p><i>Kristijonas Donelaitis. Poema „Metai“</i></p> <p>https://lietuviukalbairliteratura.lt/kristijonas-donelaitis-poema-metai/</p>
T →	<p>J. Visockaitė <i>Kazlo Donelaitis</i></p> <p>http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2013-11-22-jurate-visockaite-kazlo-donelaitis/110493</p>
P →	<p>Virtuali paroda <i>K. Donelaitis literatūroje ir mene. Atminimo įamžinimas</i></p> <p>http://www.silutesknygininkai.lt/silute/kristijonas-donelaitis/</p>

<p>P →</p>	<p>Virtuali paroda <i>Kristijonas Donelaitis: metų ir raštų ratas</i> http://www.mab.lt/Donelaitis/index.html</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid blue; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;"> <p>Pradžia</p> <p>Biografija</p> <p>Kūryba ir jos leidimai</p> <p>Kūrybos vertimai</p> </div> <div style="border: 1px solid blue; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;"> <p>Tyrimai ir kūrybos sklaida</p> <p>Kristijonas Donelaitis mene</p> <p>Kristijonas Donelaitis lietuvių literatūroje</p> <p>Kūrinių iliustracijos</p> </div> </div>
<p>P →</p>	<p>Virtuali paroda <i>Mintimis sugrįžtame prie Kristijono Donelaičio...</i> http://silutevb.lt/media/public/stories/Virtualios_parodos/mintimis_sugritame.pdf</p>
<p>P →</p>	<p>Virtuali paroda <i>Maironio „Paskaita apie Duonelaitį“</i> http://mairioniomuziejus.lt/lt/idomus-eksponatai/maironio-paskaita-apie-donelaiti-187</p>
<p>P →</p>	<p>Virtuali paroda <i>Pirmasis „Metų“ leidimas Lietuvoje</i> http://mairioniomuziejus.lt/lt/idomus-eksponatai/pirmasis-metu-leidimas-lietuvoje-536</p>
<p>P →</p>	<p>Virtuali paroda <i>Kristijono Donelaičio metai</i> http://www.archyvai.lt/lt/vaa_virtualios-parodos/kristijono-donelaicio-metai.html</p> <div style="border: 1px solid blue; border-radius: 15px; padding: 10px; margin-top: 10px;"> <p>Virtualioje parodoje Vilniaus apskrities archyvas pristato unikalius dokumentus apie K. Donelaičio gimtinės Lazdynėliuose bei Tolminkiemyje įkurto Donelaičio memorialinio muziejaus sutvarkymą ir restauravimą.</p> </div>
<p>G →</p>	<p>Dalia Dilytė-Staškevičienė. <i>Kristijono Donelaičio didybė</i> (radijo paskaita) http://www.lrt.lt/naujienos/kalba_vilnius/32/32629</p>

G →	<p>Kristijonas Donelaitis ir Antika. Iš V. Gasiliūno laidos <i>Literatūros akiračiai</i>, įrašytos 2005 m. https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1006324264/is-radijo-aukso-fondo-2012-12-31-14-05</p>
V →	<p>A. Bražinskas opera <i>Kristijonas</i> https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/36376/a-brazinskas-opera-kristijonas-i-ii-veiksmi https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/36377/a-brazinskas-opera-kristijonas-iii-veiksmas?embed</p>
V →	<p>Filmas <i>Sveiks, svieteli margs</i> https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/7520/sveiks-svieteli-margs</p> <div style="border: 1px solid blue; border-radius: 15px; padding: 10px; margin-top: 10px;"> <p>Režisieriaus A. Dausos filmas skirtas poeto, lietuvių literatūros klasiko Kristijono Donelaičio 250 metinėms, pasakojantis apie būrų dainiaus gyvenimo kelią. Scenarijaus autorius G. Skvarnavičius, operatorius A. Digimas. Lietuvos kino studija.</p> </div>
V →	<p>Laida <i>Durys atsidaro</i> https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/44758/durys-atsidaro</p> <div style="border: 1px solid blue; border-radius: 15px; padding: 10px; margin-top: 10px;"> <p>Jis – visiems gerai žinomas lietuvių teatro, kino ir televizijos aktorius bei režisierius Rolandas Kazlas. O jis - dar geriau žinomas lietuvių poetas Kristijonas Donelaitis. Abu jie susitinka scenoje - Kristijonas suskamba Rolando balsu, o Rolandas valandai tampa Kristijonu. Ir regis abu jie <i>Ne pagal šio pasaulio madą</i>, kaip skelbia ir spektaklio pavadinimas.</p> </div>
U →	<p>Kristijonas Donelaitis https://smp2014lt.ugdome.lt/11-12/lietuviu-literatura/apsvieta/kristijonas-donelaitis</p>

MĄSTYK IR KURK

- 1Atlikite užduotį.
- 2Atlikite užduotis.
- 3Sudarykite „Metų“ veikėjų „galeriją“.
- 4Prie kiekvieno žanrinio apibūdinimo įrašykite „Metų“ bruožus, kurie leidžia poemą priskirti būtent šiam žanrui.

INTERPRETUOK IR VERTINK

- 1Atlikite užduotį.
- 2Atlikite užduotį.
- 3Susiekite kultūros epochos / literatūrinės krypties pavadinimą su jai priskiriamais ir „Metuose“ randamais bruožais.
- 4Atlikite užduotis.
- 5Perskaitę eilėraščius pažymėkite lietuvių poezijos stilistinę kryptį.

SUŽINOK IR PASITIKRINK

- 1Atsakykite į klausimą.
- 2Pažymėkite teisingą atsakymą.
- 3Atsakykite į klausimą.
- 4Atsakykite į klausimą.
- 5Atlikite užduotį.
- 6Atlikite užduotį.
- 7Iš šių žemiau nurodytų pasakėčių pažymėkite tas, kurias parašė K. Donelaitis.
- 8Pažymėkite žemėlapyje.
- 9Pažymėkite žemėlapyje.

T →	<p>J. V. Gėtė (Goethe)</p> <p>http://www.xn--altiniai-4wb.info/index/details/998</p> <p>https://www.upc.smm.lt/naujienos/chrestomatija/</p>
T →	<p>V. Kubilius „Faustas“ keliauja į Lietuvą</p> <p>https://www.livs.lt/?recensions=8</p>
T →	<p>Pamokų ciklas Gėtė. „Faustas“</p> <p>https://issuu.com/dalykas.mums.lt/docs/pamoku_ciklas_gete</p>
T →	<p>Dalia Ibelhauptaitė: „Faustas niekuomet netroško vienintelės meilės“</p> <p>https://kultura.lrytas.lt/scena/2017/09/08/news/dalia-ibelhauptaite-faustas-niekuomet-netrosko-vienintele-meiles--2485538/</p>
T →	<p>K. Antanaitis „Faustas“ – kur yra beprotybės ribos?</p> <p>http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2017-02-28-faustas-kur-yra-beprotybes-ribos/156151</p>
T →	<p>Svetainė Johanas Volfgangas Gėtė</p> <p>https://sites.google.com/site/jvgeteskuryba/</p>
V →	<p>Spektaklis <i>Faustas</i> (rež. E. Nekrošius)</p> <p>http://www.menuspaustuve.lt/lt/mediateka/12675-faustas</p>
V →	<p>„Faustas“ – šokio scenos ištrauka</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=ZGMRMAP4gEM</p>

U →

Johanas Volfgangas Gėtė

<https://smp2014lt.ugdome.lt/11-12/lietuviu-literatura/apsvieta/johanas-volfgangas-gete>

MĄSTYK IR KURK

1Atlikite užduotį.

2Atlikite užduotis.

INTERPRETUOK IR VERTINK

1Atlikite užduotį.

2Atlikite užduotis.

SUŽINOK IR PASITIKRINK

1Pažymėkite kokių epochų ir kultūros reiškinių interpretaciją atpažįstate šiuose epizoduose?

2Pažymėkite teisingus atsakymus.

3Pažymėkite teisingus atsakymus.

4Pažymėkite teisingus atsakymus.

5Pasirinkite teisingą atsakymą.

U →

Apšvietos literatūra ir kultūra

<https://smp2014lt.ugdome.lt/11-12/lietuviu-literatura/apsvieta/apsvietos-literatura-ir-kultura>

MĄSTYK IR KURK

1Atlikite užduotis

2Atlikite užduotį.

3Atlikite užduotį.

4Perskaitykite tekstą ir atlikite užduotis

MĄSTYK IR KURK

5Atlikite užduotis.

6Perskaitykite Renesanso mąstytojų tekstų ištraukas ir atlikite užduotį.

7Perskaitykite teksto ištrauką ir atsakykite į klausimus.

8Atlikite užduotį

SUŽINOK IR PASITIKRINK

1 Atsakykite į klausimą.

2 Atsakykite į klausimą.

3 Atsakykite į klausimus.

4 Atsakykite į klausimą.

5 Pažymėkite teisingus atsakymus.

6 Pažymėkite neteisingą atsakymą.

7 Pažymėkite teisingus atsakymus.

8 Atsakykite į klausimą.

9 Pažymėkite teisingą atsakymą.

10 Apšvietos epocha laikoma filosofijos amžiumi. XVIII a. filosofai kreipė akis nuo scholastikos (mąstymo remiantis bažnytinėmis dogmomis) į mokslą, ypač į gamtos mokslus. Jie buvo įsitikinę, kad filosofija turi tarnauti visuomenei: teikti jai praktinių patarimų dorovės, politikos, ūkio ir kitais gyvenimo klausimais. Susiekite šias Apšvietos epochoje gyvavusias mąstymo ir pasaulėžiūros kryptis su jų apibūdinimais.

11 Susiekite Apšvietos autorius su jų kūriniais.

12 Pažymėkite žemėlapyje.

13 Atlikite užduotį.

14 Atsakykite į klausimą.